

forelægge for det høje Ting, nemlig *Forslag til Lov om Tvedeling af Statens Jordfond og Forslag til Lov om Statshjælp til Opførelse af smaa Beboelseshuse med Haver* („Haveboliger“), hører nøje sammen, idet det sidstnævnte Forslag er en Udformning af de nærmere Forskrifter med Hensyn til Haveboligbygningens praktiske Udførelse, en Udformning, som i § 5 i Lovforslaget om Tvedeling af Statens Jordfond henvises til Ordning ved særlig Lov. Det andet af disse Forslag er med andre Ord et Forslag til denne særlige Lov, og de to Forslag udgør i Virkeligheden en Helhed, som blot af praktiske Hensyn har maattet adskilles i to Dele.

Ærede Medlemmer vil rimeligvis erindre, at jeg allerede i April 1923 forelagde Forslag om Tvedeling af Statens Jordfond, og det Lovforslag, jeg nu har den Ære at fremsætte, følger de samme Hovedlinier. Det var personlige og politiske Forhold, der i Samlingen 1923—24 forhindrede, at jeg fik Lejlighed til at genoptage dem. Det var jo en urolig Samling, denne sidste Samling før Valgene, og hele den politiske Situation stod i Virkeligheden i de kritiske Valutaforholds Tegn.

Naar jeg nu paa ny fremfører mit tidligere Forslag, lidt ændret i Formen, men i Princippet det samme og suppleret med det tilhørende Forslag om Ordningen af de ved en systematisk Haveboligopførelse forekommende Enkeltproblemer, sker denne Genoptagelse selvfølgelig ikke i den Tanke, at Rigsdagen umiddelbart før Samlingens Afslutning skulde kunne gennemprøve, end sige gennemføre saadanne Forslag. Men jeg finder, at det vil være i høj Grad ønskeligt, at disse Forslag bliver fremført for Offentligheden, da det er meget vigtige Spørgsmaal, de omhandler, Spørgsmaal, som i høj Grad sysselsætter den offentlige Mening, og ved Fremsættelsen af disse Lovforslag nu haaber jeg, at der skal kunne gives et fast Holdepunkt for den offentlige Diskussion om disse Problemer. Offentlighedens Opmærksomhed er jo ad mange Veje rettet imod baade det Problem, jeg i disse Forslag har søgt at anvise en Løsning paa, og andre Problemer, som hænger nøje sammen hermed — jeg skal navnlig fremhæve Byplansspørgsmaalet og det meget vanskelige Spørgsmaal om Kommunernes indbyrdes Forhold paa de Omraader, hvor den købstadmæssige Udvikling skrider ud over Kommunegrænserne og skaber Mellemværender, der øver ikke alene store øjeblikkelige Virkninger paa de paagældende Kommuners Økonomi, men i endnu højere Grad ændrer de samme Kommuners finan-

sielle Fremtidsperspektiver. Det forekommer mig derfor, at den i de nærværende Forslag udkastede Tanke for saa vidt er fremkommet i et psykologisk Øjeblik, selv om dette Øjeblik rigsdagsmæssigt betragtet maa kaldes den ellefte Time. Jeg tror, at Offentligheden vil være tilbøjelig til at sætte de Tanker, jeg her har søgt at give en praktisk Udformning, paa sin Dagsorden, og det er ingen Skade til, at dette sker, saaledes at Sagen, naar Rigsdagen til Efteraaret paa ny samles og skal tage Stilling til disse Forslag, som jeg da vil tillade mig at forelægge umiddelbart efter Samlingens Begyndelse, kan foreligge saa vidt diskutert, at man kan dømme om, hvordan Befolkningens Syn paa disse Forslag er.

De to Hovedprincipper, hvorpaa de to Lovforslag hviler, er disse: 1) At Staten overfor Bybefolkningens ubemidlede Lag har samme Interesse og samme Forpligtelse som overfor Landbrugets Smaakaarsfolk. Der bør ingen Forskel være paa den Støtte, Staten yder til Bestræbelserne for at skabe egne og selvstændige Hjem for flittigt arbejdende, men uformuende Mennesker, hvad enten disse Mennesker driver Landbrug, eller deres Gerning er af anden Art. 2) At Staten efter Evne bør bidrage til, at den bymæssige Bebyggelse fremtidig udvikler sig i Bredden i Stedet for som nu at vokse i Højden.

Jeg kan ikke tro, at disse Hovedprincipper skulde have vanskeligt ved at opnaa den danske Rigsdags Godkendelse, og specielt hvad det sidstnævnte Princip angaar: at befordre den lavere Bebyggelse fremfor de taarnhøje Lejekaserner, er det min Mening, at det vil være meget vanskeligt at paapege noget socialt Fremskridt, der i sine Virkninger vil kunne maale sig med dette. Man vil hermed skabe Hjem af en ny Type og Vokseplads for en ny Slægt, som i baade fysisk og moralsk Henseende vil faa et sundere og sikrere Grundlag for sin Fremtid end den Slægt, der vokser op i Lejekasernernes snævre Rum og med Gaden eller Baggaarden som eneste Tumbleplads.

Jeg skal ikke lægge unødigt Beslag paa det høje Tings Opmærksomhed ved en omstændelig Gennemgang af Lovforslagene Enkeltheder. Jeg vil haabe, at Lovforslagene er saa klart formede, at de vil kunne tale for sig selv, og at de ærede Medlemmer, som nærer Interesse for disse Spørgsmaal, uden Besvær vil kunne sætte sig ind i den Plan, som findes tilrettelagt i Forslagene. Men jeg vil i Overensstemmelse med, hvad jeg ogsaa har skrevet i de Forslagene ledsagende